

Cu mulțumiri **The Maurice Wohl Charitable Foundation**
pentru generoasa sponsorizare a seriei Legământ & Dialog

Traducere: Magda Zucker

Putere sau Influență?

Behaloteha 5781

În pericopa acestei săptămâni apare un moment minunat care îl arată pe Moshe pe culmile generozității sale ca leader. Acest moment îi urmează unuia dintre cele mai profunde momente de disperare. Poporul, așa cum era obișnuit, se plânge, de data aceasta de mâncare. S-au plictisit de mana. În loc, ei își doresc carne. Moshe, consternat de faptul că încă nu au învățat să accepte dificultățile libertății, se roagă să moară. “Decât să Te porți așa cu mine”, îi spune lui Dumnezeu “mai bine omoară-mă, Te rog, dacă mai am vreo trecere înaintea Ta, ca să nu-mi mai văd nenorocirea.” (Num. 11:15)

Dumnezeu îi spune să numească șaptezeci de bătrâni pentru a-l ajuta cu povara leadershipului. El face acest lucru, iar Spiritul Divin se coboară asupra lor, dar și asupra altor doi alți bărbați, Eldad și Medad, care nu fuseseră printre cei șaptezeci aleși. Moshe alesese câte șase bărbați din fiecare dintre cele doisprezece triburi, în total 72, după care i-a eliminat pe Eldad și Medad dintre ei. Totuși, și ei au primit acea inspirație.¹

Ioshua, adjunctul lui Moshe, avertizează că acesta este un potențial pericol, însă Moshe răspunde cu o generozitate uimitoare: „Ești gelos pentru mine? Mi-aș dori ca tot poporul Domnului să fie alcătuit din profeți, și Domnul să-Și pună Spiritul Lui asupra fiecăruia din ei!” (Num. 11:29)

Acest lucru contrastează puternic cu modul în care a reacționat Moshe mai târziu, când conducerea sa este contestată de Korach și de adepții săi. În acea situație nu a arătat niciun fel de blândețe sau generozitate. Din contra, el se roagă chiar ca pământul să îi înghită astfel încât să “se coboare de vii în Locuința morților.” (Num. 16:28-30) El este dur, hotărât

¹ Vezi Sanhedrin 17a

și neiertător. De ce acest răspuns diferit lui Korach pe de o parte și lui Eldad și Medad pe de altă parte?

Pentru a înțelege acest lucru este esențial să sesizăm diferența dintre două concepte care sunt adesea confundate și anume putere și influență. Tindem să ne gândim la ele ca fiind similare dacă nu chiar identice. Oamenii care sunt la putere au influență. Oamenii influenți au putere. Însă cele două sunt destul de diferite și operează printr-o logică diferită, așa cum va arăta un simplu experiment de gândire.

Imaginați-vă că aveți putere totală. Orice ați spune, se face. Apoi, într-o zi, vă decideți să împărțiți puterea cu alte nouă persoane. Vă rămâne, în cel mai bun caz, o zecime din puterea pe care ați avut-o. Acum, imaginați-vă că în loc de putere aveți o anumită influență. Vă decideți să împărțiți această influență cu nouă alte persoane care vă devin parteneri. Veți avea acum de zece ori mai multă influență decât înainte, deoarece în loc de voi singuri, acum sunt în total zece persoane care transmit acel mesaj.

Puterea este împărțită, influența este multiplicată. Puterea, cu alte cuvinte, este un mecanism cu suma totală zero: cu cât oferi mai mult, cu atât rămâi cu mai puțin. Influența este un mecanism care nu are suma totală limitată: cu cât oferi mai mult, cu atât obții mai mult.

În cei patruzeci de ani în care Moshe a fost în fruntea națiunii, el a deținut două roluri de leadership diferite. El era Profet, predând Tora israeliților și comunicând cu Dumnezeu. El era de asemenea echivalentul funcțional al unui rege, conducând poporul pe drumul său, dirijându-le destinul și ocupându-se de nevoile lor. Rolul de leadership care nu i-a aparținut a fost cel de Mare Preot, ce i-a revenit fratelui său Aaron.

Putem observa această dualitate mai târziu în narațiune, atunci când îl pregătește pe Ioshua ca succesori al său. Dumnezeu îi poruncește: “Ia-l pe Ioshua, fiul lui Nun, un om asupra căruia sălășluiește Duhul Meu, și să-ți pui mâna peste el... Oferă-i o parte din onoarea ta, astfel ca întreaga adunare a copiilor lui Israel să îl asculte”. (Num. 27:18-20)

Observați cele două acțiuni diferite. Una dintre ele “să-ți pui mâna [*vesamachta*] peste el” reprezintă originea termenului *smicha*, prin care un rabin îi oferă unui învățacel autoritatea de a lua el însuși hotărâri. Rabinii au privit rolul lor ca fiind o continuare a celui al profetului. (“Moshe a primit Tora pe muntele Sinai și i-a transmis-o lui Ioshua; Ioshua înțelepților; înțelepții profeților; iar profeții membrilor Marii Adunări”, Mishnah Avot 1:1). Prin acest act de *smicha*, Moshe i-a oferit lui Ioshua rolul de profet.

Prin cealaltă acțiune, “Oferă-i o parte din onoarea ta”, îl pregătește pentru rolul de rege. Cuvântul ebraic *hod*, onoare, este asociată regalității, la fel ca în expresia biblică *hod malchut*, “onoarea regalității” (Daniel 11:21; 1 Cronici, 29:25).

Regele avea putere – inclusiv de viață și de moarte (vezi Ioshua 1:18). Pofeții nu aveau deloc putere, însă avea influență, nu doar în timpul vieții lor, ci în multe cazuri până în zilele noastre. Parafrazându-l pe Kierkegaard: atunci când un rege moare, puterea sa ia sfârșit. Când un profet moare, influența sa abia începe.

Vedem astfel de ce reacția lui Moshe a fost atât de diferită în cazul lui Eldad și Medad, față de cea în cazul lui Korach și a adeptilor săi. Eldad și Medad nu căutau și nu au obținut putere. Ei doar au primit aceeași influență - Spiritul Divin ce emana de la Moshe. Ei au devenit profeți. Acesta este motivul pentru care Moshe a spus "Mi-aș dori ca tot poporul Domnului să fie alcătuit din profeți, și Domnul să-și pună Spiritul Lui asupra fiecăruia din ei." Profeția nu este un mecanism cu sumă zero. Când vorbim de leadership ca influență, cu cât oferi mai mult, cu atât ai mai mult.

Korach, sau cel puțin o parte din adeptii săi, urmăreau puterea, iar puterea este un joc cu sumă zero. Când e vorba de *malchut*, leadership ca putere, regula este: "Există un singur lider într-o generație, nu doi."² Când vine vorba de regalitate, dorința de putere este o tentativă de lovitură de stat care trebuie oprită prin forță. Altfel, rezultatul este împărțirea națiunii în două, așa cum s-a întâmplat după moartea regelui Solomon. Moshe nu putea lăsa provocarea lui Korach să rămână necontestată fără a-și compromite în mod fatal propria autoritate.

Așadar iudaismul face o diferență clară între leadership ca influență și leadership prin putere. Este categoric în susținerea primului și profund ambivalent față de al doilea. Tanachul este o polemică continuă împotriva folosirii puterii. Toată puterea, potrivit Torei aparține de fapt lui Dumnezeu. Tora recunoaște nevoia, într-o lume imperfectă, a folosirii forței coercitive în menținerea statului de drept și apărarea teritoriului. De aici și aprobarea numirii unui rege, dacă poporul o dorește.³ Însă aceasta este în mod evident o concedie, nu situația ideală.⁴

Adevărata formă de leadership acceptată de Tanach și de iudaismul rabinic este aceea a influenței, mai presus de toate, cea a profeților și educatorilor. Așa cum am subliniat de multe ori anterior, aceasta a fost cea mai importantă distincție oferită lui Moshe de tradiție. Îl cunoaștem ca *Moshe Rabeinu*, Moshe profesorul nostru. Moshe a fost primul dintr-o lungă listă de personalități în istoria evreiască - printre ei Ezra, Hillel, Raban Yochanan ben Zakai, Rabi Akiva, înțelepții Talmudului și cărturarii din Evul Mediu - care a reprezentat una dintre cele mai revoluționare idei ale Iudaismului: *profesorul ca erou*.

Iudaismul a fost prima și cea mai importantă civilizație care a predicat că însăși supraviețuirea sa s-a bazat pe educație, case de studiu și învățarea ca experiență religioasă mai înaltă chiar decât rugăciunea.⁵ Iată motivul: liderii sunt persoane capabile să-i mobilizeze pe ceilalți să se comporte în anumite feluri. Dacă reușesc acest lucru doar pentru că dețin putere asupra lor, acest lucru înseamnă că oamenii sunt tratați ca mijloace, nu scopuri - ca lucruri, nu ca persoane. Nu întâmplător, cel mai mare scriitor în domeniul leadershipului ca putere a fost Machiavelli.

Cealaltă abordare este aceea de a te adresa nevoilor și aspirațiilor oamenilor, de a-i învăța cum să îndeplinească aceste lucruri împreună ca grup. Acest lucru poate fi realizat prin puterea viziunii, personalitate puternică, abilitatea de a articula idealuri împărtășite într-un

² Sanhedrin 8a.

³ Deuteronom 17:15-20; I Samuel 8.

⁴ În viziunea lui Ibn Ezra, Rabbeinu Bachya și Abarbanel.

⁵ Vezi Shabbat 10a.

limbaj cu care oamenii să se poată identifica și capacitatea de a “aduna mulți discipoli” care vor continua eforturile în viitor. Puterea îi reduce pe cei asupra cărora este exercitată. Influența și educația îi ridică și îi fac măreți.

Iudaismul este un protest susținut împotriva a ceea ce Hobbes a denumit “tendința generală a omenirii,” și anume “o perpetuă și neliniștită dorință de putere tot mai mare, care încetează doar în moarte.”⁶ Acesta poate fi motivul pentru care deși evreii rareori și-au exercitat puterea pentru perioade prelungite de timp, au avut o influență asupra lumii ce a depășit proporțional numărul lor.

Nu avem cu toții putere, însă toți avem influență. De aceea fiecare dintre noi putem fi lideri. Cea mai importantă formă a leadershipului nu vine cu poziția, titlul sau veșmintele, nici cu prestigiul sau puterea, ci cu disponibilitatea de a lucra împreună cu ceilalți pentru a realiza ceea ce nu putem face singuri; de a discuta, a asculta, a preda, a învăța, a trata cu respect părerile celorlalți, chiar dacă nu sunt de acord cu noi, de a explica cu răbdare și convingere de ce credem ceea ce credem și de ce facem ceea ce facem; de a-i încuraja pe ceilalți, a le aprecia reușitele și a-i provoca să se auto-depășească. Alegeți întotdeauna influența mai degrabă decât puterea. Aceasta poate transforma oamenii în oameni care la rândul lor pot schimba lumea.

ÎNTREBĂRI ÎN JURUL MESEI DE SHABAT

1. Care era îngrijorarea lui Ioshua cu privire la Eldad și Medad?
2. De ce Moshe îi răspunde lui Ioshua că și-ar dori ca fiecare persoană să devină profet?
3. Potrivit lui Rabbi Sacks, cu *toții* avem influență. Cum veți folosi această influență pentru a avea un impact pozitiv în lume?

⁶ Hobbes, *The Leviathan*, partea 1, cap. 11.